

THE IMPORTANCE OF DIGITALIZATION OF TRADE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY

B. Sh. Safarov

SamSU, Professor of the Department of Digital Economy

D. O. Davronov

SamSU Master of Digital Economics -

Abstract:

The article emphasizes the importance of the role and importance of trade services in the digital economy of Uzbekistan. In addition, it was noted that the share of trade in services is a large part, and the importance of the digitization process.

Keywords: Services, digital economy, trade services, digitalization, e-government, wholesale and retail services.

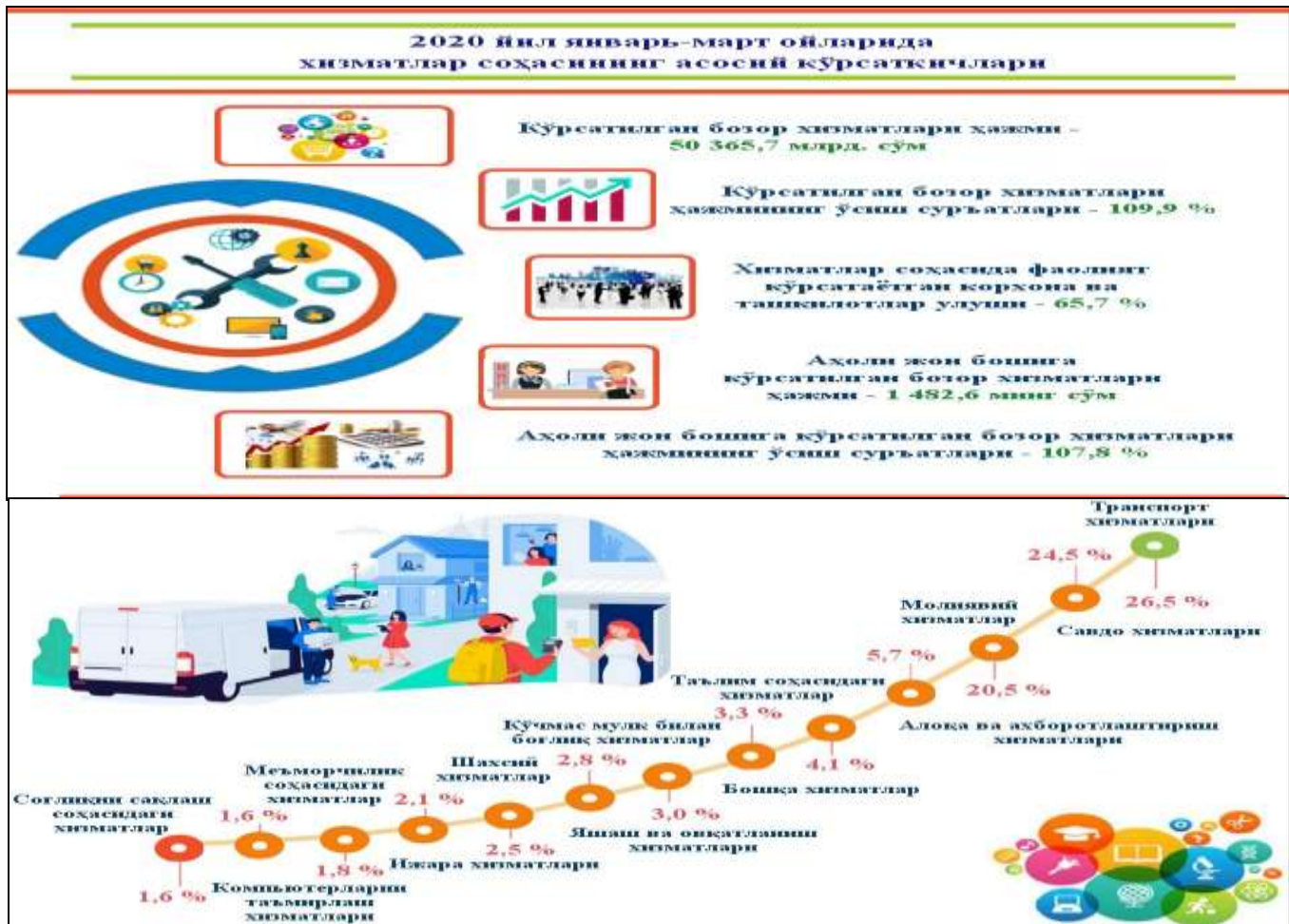
Ўзбекистон ўз олдига кучли демократик, илғор ривожланган давлатлар сафидан мустахкам ўрин эгаллашни мақсад қилган. Дунёнинг ривожланган 50 мамлакати қаторига кириш каби ислохотлар эса халқимизга муносиб шароит яратиш бериш мақсадида амалга оширилипти. Хусусан, нуфузли “The Economist” журнали дунёнинг икки юзга яқин давлатлари орасидан Ўзбекистонни “Йил мамлакати”, деб топгани фикримиз тасдиғидир. Яни ушбу нашр Ўзбекистонни 2019-йили дунёда энг кўп яхши тарафга ўзгарган давлат, деб топди.

Рақамли технологияларнинг нақадар муҳимлигини бугунги пандемия шароити ҳам яна бир бор исботлади. Таълим, давлат хизматлари, давлат бошқарув тизими, савдо ва хизмат кўрсатишнинг ҳаммаси рақамли иқтисодиёт билан боғлиқлиги яққол кўриниб қолди. Йиллар давомида масофадан кўрсатилмаган хизматлар санокли кунларда ўнлайн шаклга ўтказилди.

Экспертларнинг фикрича, келгуси 3 йилда иқтисодиётни рақамлаштириш орқали дунёдаги 22 фоиз иш ўринлари интернет технологиялари ёрдамида яратилади.

Шу боис, 2020 йил 28-апрелда “Рақамли иқтисодиёт ва электрон ҳукуматни кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент қарори қабул қилинди. Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигида рақамли иқтисодиёт билан шуғулланадиганяхлит тизим яратилди. Жумладан, “Электрон ҳукумат”,

иктисодиёт тармоқлари ва қишлоқ хўжалигини рақамлаштириш, ИТ паркларини ташкил этиш ва бошқариш каби вазифалар тўлиқ вазирлик ваколатига ўтди. Хизматларни рақамлаштириш борасидаги ҳозирги ҳолат эса ўрта даражада деб таҳлил қилишимиз мумкин.

1-расм. Хизматлар соҳасининг асосий кўрсаткичлари

Савдо хизматлари улгуржи ва чакана хизматларини бирлаштириб, шунингдек, бошқа шахс манфаатлари учун товарларни олди-сотди шартномалари, комиссиялари ёки агентлик шартномалари асосида сотилган воситачилик хизматлари ҳамда автомобиль ва мотоциклларни таъмирлаш хизматларини ўз ичига олади. Хизматлар соҳаси ишлаб чиқариш унумдорлигини ва самарадорлигини оширишга ёрдам берадиган турли хил фаолият турларини ўз ичига олади.

2019 йил 1 апрель ҳолатига кўра, хизматлар соҳасида фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотларнинг умумий таркибида энг катта қисмини савдо хизматлари (36,2 %), яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар (9,4 %), ташиш ва сақлаш (6,1 %), ахборот ва алоқа (3,1 %), соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизматлар кўрсатиш (3,0 %) ва бошқа турдаги хизматлар (42,2 %) ташкил этган.

Кўрсатилган бозор хизматлари жами ҳажмининг ўсишидаги асосий омил молиявий хизматлар 36,6 % га (кўрсатилган хизматлар жами ҳажмининг мутлоқ ўсишига таъсири 6,6 % пункт), савдо хизматлари 4,4 % га (мутлоқ ўсишига таъсири 0,9 % пункт), алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари 17,9 % га (мутлоқ ўсишига таъсири 0,9 % пункт), транспорт хизматлари 3,1 % га (мутлоқ ўсишига таъсири 0,7 % пункт), соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматларнинг 16,2 % га (мутлоқ ўсишига таъсири 0,2 % пункт) ўсиши ҳисобланади.

Иқтисодий фаолият турлари бўйича бозор хизматлари ишлаб чиқариш (2020 йил январь-март ойлари учун)

	Млрд. сўм	2019 йил январь-мартга нисбатан, % да	Жамига нисбатан, % да
Хизматлар – жами	50 365,7	109,9	100,0
<i>шу жумладан асосий турлари бўйича:</i>			
алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари	2 891,9	117,9	5,7
молиявий хизматлар	10 308,3	136,6	20,5
транспорт хизматлари	13 335,2	103,1	26,5
шу жумладан: автотранспорт хизматлари	6 287,2	104,2	12,5
яшаш ва овқатланиш хизматлари	1 391,0	98,2	2,8
савдо хизматлари	12 335,5	104,4	24,5
кўчмас мулк билан боғлиқ хизматлар	1 527,9	101,8	3,0
таълим соҳасидаги хизматлар	2 061,4	106,3	4,1
соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар	787,5	116,2	1,6
ижара хизматлари	1 078,0	105,2	2,1
компьютерлар ва маиший товарларни таъмирлаш бўйича хизматлар	805,1	106,0	1,6
шахсий хизматлар	1 245,8	103,1	2,5
меъморчилик, муҳандислик изланишлари, техник синовлар ва таҳлил соҳасидаги хизматлар	921,8	100,8	1,8
бошқа хизматлар	1 676,3	103,3	3,3

Ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий ҳаётида муҳим ўрин тутувчи савдо соҳаси ишлаб чиқариш ва истеъмол ўртасидаги алоқани таъминлайди, шунингдек, товарларни ишлаб

чиқариш ҳажми ва таркибига, уларнинг турларини яхшиланишига ва сифатини ошишига сезиларли таъсир кўрсатади. 2020 йил январь-март ойларида бозор хизматлари умумий ҳажмидаги савдо хизматларининг улуши 24,5 % ни ташкил этиб, бу 12 335,5 млрд. сўмга тенг бўлди. Жорий даврда чакана савдо хизматлари улуши умумий савдо хизматлари ҳажмининг қарийб тўртдан уч қисмига аниқроғи 67,9 % га тўғри келади. Улгуржи савдо хизматларининг улуши (автомобиллар ва мотоцикллар савдосидан ташқари) 24,4 % га етди. Автомобиллар ва мотоциклларнинг улгуржи ва чакана савдоси бўйича хизматлар, жумладан, автомобиллар ва мотоциклларни таъмирлаш бўйича хизматларни қўшган ҳолда, савдо хизматларининг умумий ҳажмидаги улуши 7,7 % ни ташкил этди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. А.Х.Хамдамов – “Инфраструктура цифровой экономики”. Национальные экономические системы в контексте формирования глобального экономического пространства. Сборник научных трудов. Симферополь ИТ «АРИАЛ» 2020 г.
2. www.lex.uz – O`zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari bazasi.
3. <http://mitc.uz> – O`zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi
4. www.stat.uz – Davlat statistika qo'mitasi rasmiy sayti